שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

משנה · כיתה ו׳ · מסכת סוכה, פרק א, משנה א

איזו סוכה כשרה? המשנה הראשונה במסכת סוכה

קראו את המשנה ואת ההסבר, ואחר כך ענו על השאלות.

המשנה (סוכה פרק א, משנה א):

סֻכָּה שֶׁהִיא גְבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. וְשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשֶׁאֵין לָהּ שְׁלֹשָׁה דְּפָנוֹת, וְשֶׁחַמָּתָהּ מְרֻבָּה מִצִּלָּתָהּ, פְּסוּלָה. סֻכָּה יְשָׁנָה, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְאֵיזוֹ הִיא סֻכָּה יְשָׁנָה, כָּל שֶׁעָשָׂאָהּ קֹדֶם לָחָג שִׁלשִׁים יוֹם. אֲבָל אִם עֲשָׂאָהּ לְשֵׁם חָג, אֲפִלּוּ מִתְּחִלַּת הַשָּׁנָה, כְּשֵׁרָה:

נוסח המשנה המנוקד מתוך ספריא (מהדורת תורת אמת, נחלת הכלל). ההסברים במילים שלנו.

המשנה בקטעים:

המשנה	במילים פשוטות
סֻכָּה שֶׁהִיא גְבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, פְּסוּלָה.	סוכה שהסכך שלה גבוה יותר מעשרים אמות (בערך 10 מטרים) פסולה.
רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר.	רבי יהודה חולק: לדעתו גם סוכה גבוהה כזו כשרה.
וְשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים,	גם סוכה נמוכה, פחות מעשרה טפחים (בערך 80 ס"מ), פסולה.
וְשֶׁאֵין לָהּ שְׁלֹשָׁה דְּפָנוֹת,	גם סוכה שאין לה שלוש דפנות (קירות) פסולה.
וְשֶׁחַמָּתָהּ מְרֻבָּה מִצִּלָּתָהּ, פְּסוּלָה.	וגם סוכה שיש בה יותר שמש מצל, כי הסכך דליל מדי, פסולה.
סֻכָּה יְשָׁנָה, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין.	סוכה ישנה: בית שמאי אומרים שהיא פסולה, ובית הלל אומרים שהיא כשרה.
וְאֵיזוֹ הִיא סֻכָּה יְשָׁנָה, כָּל שֶׁעָשָׂאָהּ קֹדֶם לָחָג שִׁלשִׁים יוֹם.	מהי סוכה ישנה? סוכה שבנו אותה יותר משלושים יום לפני החג.
אֲבָל אִם עֲשָׂאָהּ לְשֵׁם חָג, אֲפִלּוּ מִתְּחִלַּת הַשָּׁנָה, כְּשֵׁרָה:	אבל אם בנו אותה בשביל החג, אפילו בתחילת השנה, היא כשרה.

מילון:

מילה	פירוש
אַמָּה	מידת אורך: בערך 48 ס"מ, אורך היד מהמרפק עד קצה האצבע. באמה יש 6 טפחים.
טֶפַח	מידת אורך: בערך 8 ס"מ, רוחב כף היד.
דְּפָנוֹת	הקירות של הסוכה. דופן אחת = קיר אחד.
סְכָךְ	הגג של הסוכה, מענפים או מקנים.

חַמָּה	השמש.
צֵל	המקום שהשמש לא מגיעה אליו.
פְּסוּלָה	לא כשרה: אי אפשר לקיים בה את המצווה.
מַכְשִׁיר / מַכְשִׁירִין	אומר / אומרים שהיא כשרה.
פּוֹסְלִין	אומרים שהיא פסולה.
לְשֵׁם חָג	בשביל החג.

השיעורים בדף לפי החשבון המקובל: טפח 8 ס"מ, אמה 48 ס"מ. יש פוסקים שלפיהם השיעורים גדולים יותר (טפח כ-9.6 ס"מ, אמה כ-58 ס"מ).

להלכה:

- סוכה גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. פוסקים כחכמים, לא כרבי יהודה (שולחן ערוך, אורח חיים תרלג, א).
- סוכה שאינה גבוהה עשרה טפחים פסולה (שם, תרלג, ח).
- סוכה ישנה כשרה, כמו בית הלל, "ובלבד שיחדש בה דבר" לשם החג. ואם בנו אותה לשם החג, היא כשרה גם בלי לחדש (שם, תרלו, א).

1. **מצאו במשנה (הבנה)**

המשנה מונה ארבע סוכות פסולות. העתיקו מהמשנה את המילים שמתאימות לכל תיאור.

התיאור	המילים מהמשנה
א. סוכה נמוכה מאוד	
ב. סוכה גבוהה מאוד	
ג. סוכה עם שני קירות בלבד	
ד. סוכה שיש בה יותר שמש מצל	

2. **מילון (אוצר מילים)**

כתבו ליד כל מילה את האות של הפירוש הנכון.

המילה	האות
אַמָּה	
טֶפַח	
דְּפָנוֹת	
חַמָּה	
פְּסוּלָה	
מַכְשִׁיר	

א. שמש · ב. קירות · ג. בערך 8 ס"מ · ד. אומר שהיא כשרה · ה. בערך 48 ס"מ · ו. לא כשרה

3. **נכון או לא נכון?**

כתבו נכון או לא נכון. אם לא נכון, תקנו.

המשפט	נכון / לא נכון
א. רבי יהודה אומר שסוכה גבוהה מעשרים אמה פסולה.	
ב. סוכה צריכה שלוש דפנות.	
ג. בית הלל אומרים שסוכה ישנה פסולה.	
ד. סוכה שבנו בתחילת השנה לשם החג כשרה.	
ה. טפח גדול מאמה.	

4. **מחשבים (מדידה)**

טפח = בערך 8 ס"מ. אמה = 6 טפחים.

א. כמה ס"מ הם עשרה טפחים? _____

ב. כמה ס"מ היא אמה אחת? _____

ג. כמה ס"מ הן עשרים אמות? _____ כמה מטרים? _____

ד. סוכה גבוהה 70 ס"מ. כשרה או פסולה? למה?

---

5. **ציירו סוכה כשרה**

ציירו סוכה כשרה. סמנו עליה:

- את הגובה שלה בס"מ;
- את שלוש הדפנות;
- את הסכך, ככה שיהיה יותר צל משמש.

כתבו שלוש סיבות שבגללן הסוכה שלכם כשרה:

---

6. **כשרה או פסולה? (חשיבה)**

קראו על כל סוכה. כתבו כשרה או פסולה, ולמה.

הסוכה	כשרה / פסולה	למה?
א. דני: גובה 2 מטרים, שלוש דפנות, סכך צפוף עם הרבה צל.		
ב. יוסי: סוכה קטנה בגובה 60 ס"מ.		
ג. משה: הסכך גבוה 12 מטרים מעל הרצפה של הסוכה.		
ד. אבי: גובה 2 מטרים, שלוש דפנות, אבל שמו מעט סכך ויש יותר שמש מצל.		

7. **סוכה ישנה (מחלוקת)**

א. מה אומרים בית שמאי ומה אומרים בית הלל על סוכה ישנה?

ב. מהי סוכה ישנה לפי המשנה?

ג. אבא בנה סוכה בשבוע שאחרי ראש השנה, כדי לשבת בה בחג. האם זו סוכה ישנה? למה?

ד. קראו בתיבת "להלכה": כמו מי פוסקים בסוכה ישנה, ומה צריך לעשות בה לפני החג?

8. **אתגר (חשבו)**

המשנה רוצה שהסוכה לא תהיה נמוכה מדי וגם לא גבוהה מדי. למה לדעתכם? כתבו רעיון אחד שלכם.

מחוון: איזו סוכה כשרה? המשנה הראשונה במסכת סוכה

1. **מצאו במשנה (הבנה):** א. "וְשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים". ב. "גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה". ג. "וְשֶׁאֵין לָהּ שְׁלֹשָׁה דְּפָנוֹת". ד. "וְשֶׁחַמָּתָהּ מְרֻבָּה מִצִּלָּתָהּ".
2. **מילון (אוצר מילים):** אמה: ה. טפח: ג. דפנות: ב. חמה: א. פסולה: ו. מכשיר: ד.
3. **נכון או לא נכון?:** א. לא נכון: רבי יהודה מכשיר, כלומר אומר שהיא כשרה. ב. נכון. ג. לא נכון: בית הלל מכשירין, ובית שמאי פוסלין. ד. נכון: "אֲפִלּוּ מִתְּחִלַּת הַשָּׁנָה, כְּשֵׁרָה". ה. לא נכון: אמה גדולה מטפח, באמה יש 6 טפחים.
4. **מחשבים (מדידה):** א. 80 = 8 × 10 ס"מ. ב. 48 = 8 × 6 ס"מ. ג. 960 = 48 × 20 ס"מ, בערך 9.6 מטרים (כמו בניין של שלוש קומות). ד. פסולה: 70 ס"מ זה פחות מעשרה טפחים (80 ס"מ).
5. **ציירו סוכה כשרה:** ציור חופשי. בודקים: גובה בין 80 ס"מ ל-960 ס"מ (למשל 200 ס"מ); שלוש דפנות לפחות; סכך שנותן יותר צל משמש. שלוש הסיבות: הגובה מתאים (לא נמוכה מעשרה טפחים ולא גבוהה מעשרים אמה), יש שלוש דפנות, הצל מרובה מהחמה.
6. **כשרה או פסולה? (חשיבה):** א. כשרה: הגובה מתאים, יש שלוש דפנות, הצל מרובה. ב. פסולה: נמוכה מעשרה טפחים (80 ס"מ). ג. פסולה: 12 מטרים זה יותר מעשרים אמה (בערך 9.6 מטרים). ד. פסולה: חמתה מרובה מצלתה.
7. **סוכה ישנה (מחלוקת):** א. בית שמאי פוסלין (פסולה), בית הלל מכשירין (כשרה). ב. סוכה שבנו יותר משלושים יום לפני החג. ג. לא: מראש השנה עד סוכות יש רק שבועיים, פחות משלושים יום. וחוץ מזה אבא בנה אותה לשם החג, וסוכה כזו כשרה. ד. פוסקים כבית הלל: סוכה ישנה כשרה, אבל צריך לחדש בה דבר לשם החג (שולחן ערוך, אורח חיים תרלו, א).
8. **אתגר (חשבו):** שאלה פתוחה. כל רעיון מנומק מתקבל, למשל: בסוכה נמוכה מדי אי אפשר לשבת כמו בבית; בסוכה גבוהה מדי לא רואים את הסכך ולא מרגישים שיושבים בסוכה. (בגמרא, בדף ב, יש כמה הסברים, ולומדים אותם בשיעור הראשון ביחידה.)